

Unidade didáctica 2: A duración do son.

A LINGUAXE MUSICAL

A TRAVÉS DE MUESCORE

Creado por: Rubén Veloso Carnero.

Unidade 2: A duración do son.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

1. INTRODUCCIÓN:

A 2ª unidade chámase “A duración do son” creada por **Rubén Veloso Carnero**.

Destinatarios: alumnado de 2º ESO. Esta unidade céntrase na aprendizaxe das **figuras musicais**, traballando as facetas básicas do ritmo e os compases.

Tamén se traballará na súa aplicación práctica ao contexto dun programa informático de edición musical chamado **Musescore**.

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS:

- Coñecer as formas de representación gráfica convencional para a duración do son.
- Identificar e manexar de forma autónoma nunha partitura, os diferentes elementos de notación relativos á duración do son para o coñecemento e disfrute da música.
- Valorar a importancia da notación musical como representación do feito sonoro.
- Coñecer e escribir as figuras musicais utilizando musescore.
- Escribir diferentes melodías en diferentes tipos de compases.

3. CONTIDOS:

- Elementos da linguaxe musical que determinan a **duración**:
  - ✓ As figuras musicais: redonda, branca, negra, corchea e semicorchea.
  - ✓ Os silencios das figuras musicais antes mencionadas.
  - ✓ Os compases.
  - ✓ Os signos de prolongación.
  - ✓ O tempo.

4. CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

- Comprender os **conceptos básicos** relativos a duración do son.
- **Identificar e escribir partituras** coas figuras correspondentes nos compases **2/4, 3/4, 4/4, 6/8**.
- Encher coas figuras musicais correctas compases e partituras incompletas.
- **Utilizar musescore** para escribir diferentes partituras con ritmos diferentes.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

5. COMPETENCIAS CLAVE A DESENVOLVER:

- **Competencia Matemática:** para traballar correctamente nos compases é necesario facer cálculos matemáticos básicos e sinxelos como suma, restas, multiplicacións e divisións, pero cambiando de cantidades segundo os diferentes compases e dependendo das figuras musicais.
- **Competencia Dixital:** a través da utilización do exelearning e, sobre todo, á hora de manexar o programa musescore para a realización de actividades. Tamén se traballará a competencia dixital ao ter que descargar e utilizar diferentes tipos de arquivos: pdf, zip, mscz...
- **Aprender a aprender:** competencia traballada ao longo de todo o exelearning, de maneira que o propio alumno/a vai ter diferentes maneiras de acadar os seus obxectivos.
- **Conciencia e expresións culturais:** competencia adquirida pola propia materia, a música, pero tamén polo desenvolvemento das explicacións, actividades e traballos.
- **Sentido da iniciativa e espírito emprendedor:** non hai unha estratexia única para desenvolver as actividades. A maneira de buscar a información é a súa realización terá como fin o traballo de dita competencia.

6. MATERIAL DO EXELEARNIG:

- **Explicación teórica dos contidos** con imaxes, vídeos, audicións e partituras co fin de explicar os contidos. Todo baixo licenza **Creative Commons By-NC-SA**.
- **Exercicios prácticos:** en diversos formatos (pdf, zip...), arquivos de exemplos de musescore (.mscz), actividades IDevice interactivas e non interactivas do propio exelearning.
- **Actividade final** para avaliar o logro dos obxectivos didácticos e o grao de adquisición de competencias.
- **Vídeo titoriais** de realización propia: para a explicación e axuda sobre os contidos da unidade didáctica, aplicados ao programa musescore.

A unidade divídese nos seguintes apartados

- **A duración do son.**
- **Representación gráfica.**
  - Exercicios.
- **Duración das notas.**
- **Compases.**
  - Truco.
- **Puntillo.**
  - Exercicios.
- **Compases musescore.**
  - Axuda.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

7. REQUISITOS DO ORDENADOR/TABLET:

- **navegador web** recente e actualizado como Mozilla Firefox, Internet Explorer, Chrome, Opera, ou Safari, como soporte básico de toda a unidade.
- **Visor PDF** como adobe reader ou similar, para a visualización dos arquivos PDF.
- **Instalación do programa musescore:** software gratuíto dispoñible para windows, linux e mac.

<https://musescore.org/es/download>

A explicación da instalación do programa virá desenvolva no documento técnico.

- Programa para **descomprimir arquivos:** 7zip, winrar, winzip...

8. TEMPORALIZACIÓN.

Como a unidade está feita para alumnos/as de **2º da ESO**, para os que a materia de música ten dous períodos lectivos á semana, é aconsellable unha temporalización de **3 períodos** lectivos para a súa realización.

Hai que ter en conta todos os problemas que nos imos atopar (ordenadores que non funcionan, falta de wifi ou da rede, falta do material...) polo que os **3 períodos** se axustan á realidade das actividades.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

9. INTERFACE: como calquera páxina web.

Unidade 2: A DURACIÓN DO SON

Unidade 2: A DURACIÓN DO SON

Representación gráfica

Duración das notas

Compases

Puntillo

Compases Musescore

Duración

Navegación directa ou a través da páxina

A duración é a calidade que nos indica a prolongación do son no tempo.

Segundo a súa duración, o son pode ser longo ou breve.

E porqué pode durar mais ou menos un son? Pois depende de moitos elementos, entre outras cousas dos materiais dos corpos vibrantes.

Siguinte »

Menú

10. APARTADOS TÉCNICOS:

- **Baixar pdf:** teremos que facer clic na palabra PDF que fará saltar unha ventá no noso navegador. Despois só teremos que darlle a **baixar** ou a **imprimir**, dependendo do que queiramos.

Nº de notas por compás.

Figura de referencia.

16= Semicorchea

O denominador indica a figura de referencia:

- 1 = Redonda
- 2 = Branca
- 4 = Negra
- 8 = Corchea
- 16= Semicorchea

Ao pulsar iremos a unha nova ventá

Completa agora ti o seguinte exercicio, introducindo as notas correspondentes.

Baixa o seguinte PDF, imprimeo e.....a TRABALLAR!!!!

Unidade didáctica 2: A duración do son.

exercio encher compases x +
duracin_do_son/preview/exercio_encher_compases.pdf

1/1

Descargar
Imprimir

Exercicio completar compases
A nova ventá e o PDF

Musical notation on three staves.

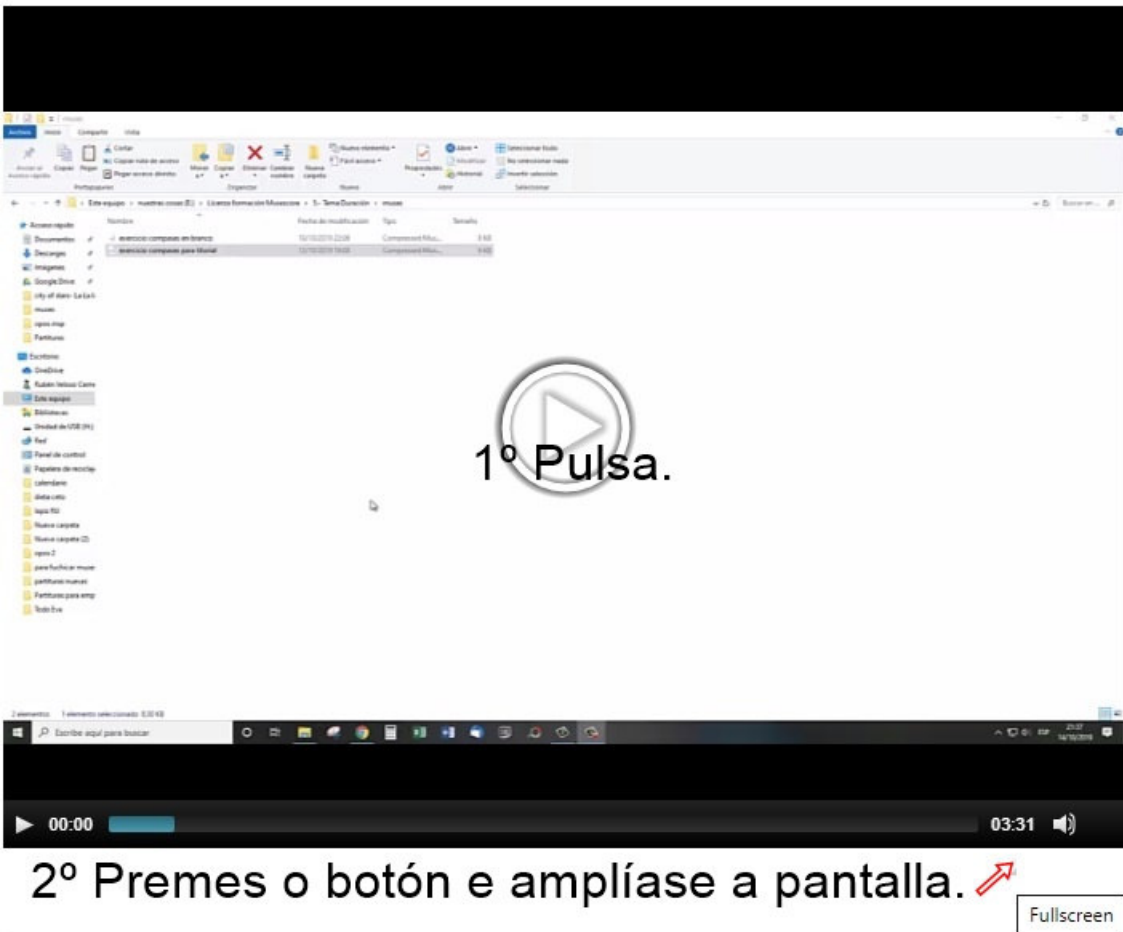
➤ Reproducir música:

00:00 00:12

Subir/baixar volume

➤ Reproducir vídeo:

1º Pulsa.

2º Premes o botón e amplíase a pantalla.

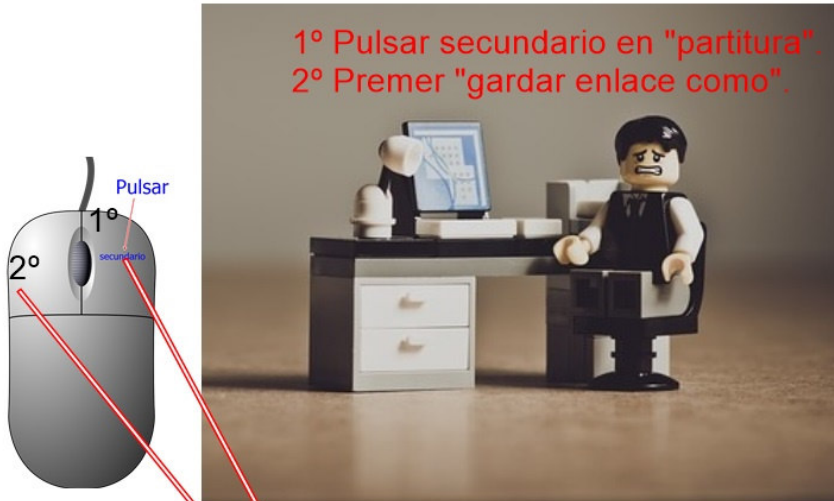
Fullscreen

Unidade didáctica 2: A duración do son.

➤ Baixar arquivo musescore (.mscz).

É parecido ao PDF pero teremos que facer un paso previo.

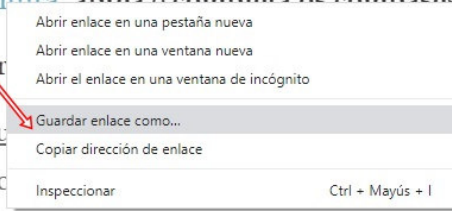
Chegado este momento, toca traballar compases no **musescore**.

Primeiro descarga esta [partitura](#), ábrea e completa os compases.

Terás unha axuda extra, por

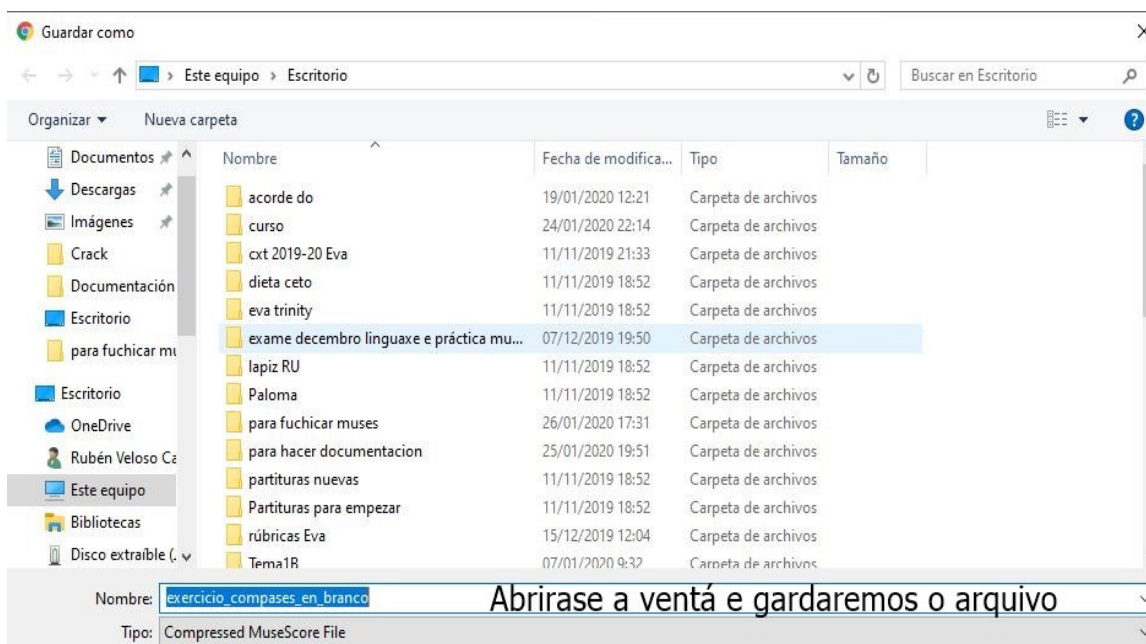
- se te pasas poñendo figu
- Cando non completes co

automáticamente.

a escribirá silencios.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Pulsa **guardar**, e co arquivo xa no noso ordenador, o premer dúas veces, abrirose o programa musescore (**hai que descargarlo e instalalo previamente no noso ordenador/tablet**).

Calquera dúbida de como descargar e instalar os programas, realizar tarefas, ou baixar os arquivos, dirixete ao **documento técnico** que ten esta mesma unidade ou na **unidade 9** onde estarán todos os titoriais explicativos.

11. ESTRUTURA.

A primeira páxina é a presentación da unidade:

Unidade didáctica 2: A duración do son.

A **segunda páxina** atoparemos a explicación da duración xunto con un exemplo auditivo.

A DURACIÓN DO SON « Anterior Siguiente »

Unidade 2

A DURACIÓN DO SON

Representación gráfica

Duración das notas

Compases

Puntillo

Compases Musecore

DOCUMENTOS

Menú

A DURACIÓN DO SON

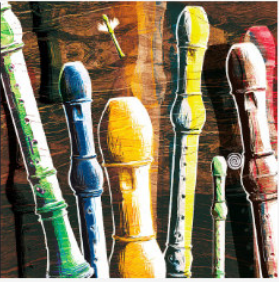

A duración é a **calidade do son** que nos indica a **súa prolongación no tempo**.

Segundo a duración, o son pode ser longo ou breve.

E cal é a causa de que dure máis ou menos tempo un son? Pois depende de moitos factores: técnica de interpretación, das figuras que aparezan na partitura... e polos **materias dos corpos vibrantes**.

 Obra publicada con [Licencia Creative Commons Reconocimiento No comercial Compartir Igual 4.0](#)

« Anterior Siguiente »

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Na seguinte páxina: **Representación gráfica** veremos as figuras musicais representadas:

Unidade 2

A DURACIÓN DO SON

Representación gráfica

Exercicios

Duración das notas

Compases

Puntillo

Compases Musescore

DOCUMENTOS

Representación gráfica

As **figuras musicais** son os símbolos utilizados para representar as diferentes duracións dun son musical.

Ao longo da historia **mudaron nas súas formas ata chegar a desaparecer.**

Outras **permaneceron ata converterse** nas figuras que usamos na actualidade:

Figuras musicais

Redonda   Branca   Negra

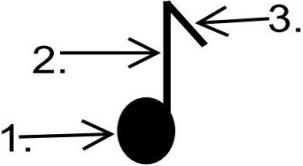
Corchea   Semicorchea   Fusa   Semifusa

 Obra publicada con [Licencia Creative Commons Reconocimiento No comercial Compartir igual 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

E teremos os seguintes **exercicios**:

Exercicios

Mira a seguinte figura,
busca a información para escribir nos ocios dos números correspondentes:

1.-

2.-

3.-

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Exercicio

Descarga este [PDF](#), imprímeo , e escribe os tipos de figuras que aparecen.

Utiliza:

R: para as redondas.

B: para as brancas.

N: para as negras.

C: para as corcheas.

SM: para as semicorcheas.

Despois de que remates, tamén a podes tocar.

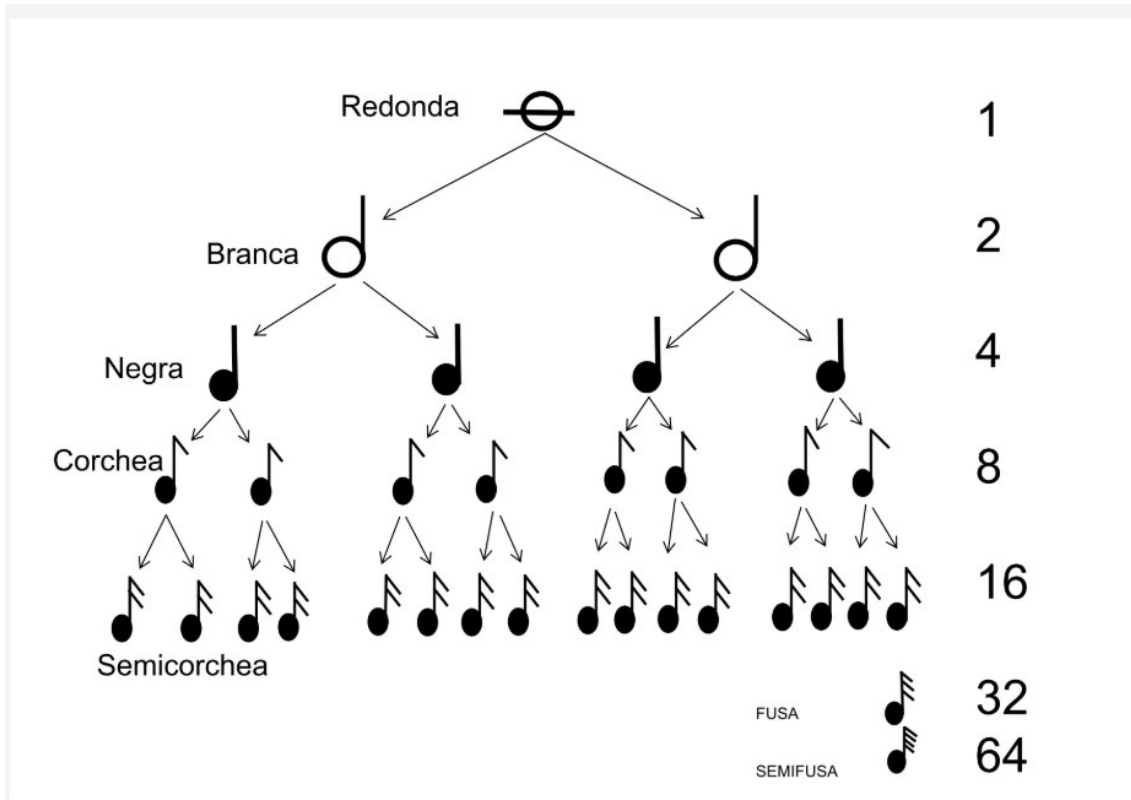
Obra publicada con [Licencia Creative Commons Reconocimiento No comercial Compartir igual 4.0](#)

Na páxina **Duración das notas** explícase o valor que ten cada figura musical. É importante que os alumnos/as copien a ilustración porque terán que traballar moito con ela e co que representa.

Agora que xa sabemos como son as figuras, imos ver **a súa duración**. Fíxate ben nos números da dereita:

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Tocará **encher os ocós**, facendo os cálculos co explicado anteriormente:

 Fíxate ben e fai os cálculos. Escribe con números as equivalencias nos ocós baleiros:

1 Redonda: corcheas.   1 branca: semicorcheas.

1 negra: corcheas.   1 branca: corcheas.

2 brancas: semicorcheas.   1 corchea: semicorcheas.

1 negra: semicorcheas.   2 redondas: corcheas.

2 negras: corcheas.   4 corcheas: branca.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

A **explicación dos silencios** virá a continuación, rematando cun vídeo explicativo:

 Silencios.

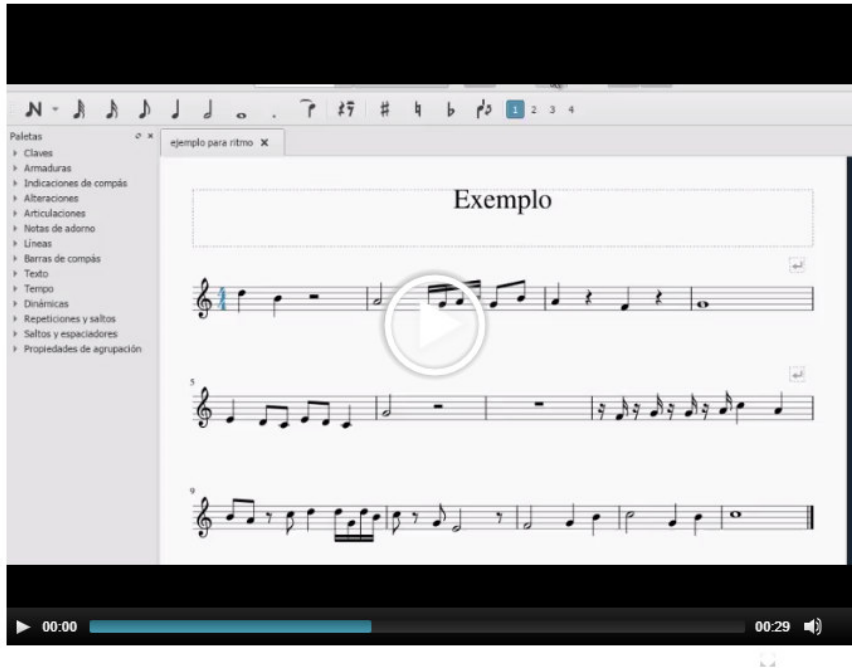
Igual que hai figuras musicais para representar as notas, tamén existen **figuras musicais para representar silencios**.

E cal é a súa **duración**? Pois a mesma. É dicir, o silencio de redonda durará o mesmo que a redonda, o silencio de branca terá a mesma duración que a branca, e así sucesivamente.

Redonda	=	Silencio redonda
	=	
Branca	=	Silencio branca
	=	
Negra	=	Silencio negra
	=	
Corchea	=	Silencio corchea
	=	
Semicorchea	=	Silencio corchea
	=	

Unidade didáctica 2: A duración do son.

O vídeo seguinte resume o visto ata o de agora, coas figuras e os seus respectivos silencios.

A seguinte páxina **Compases**, comezaremos a explicar e traballar o ritmo.

Compases

Toca explicar algo fundamental na Música: **o ritmo**.

O **ritmo** defínese como a **ordenación temporal da música**. E xunto coa **melodía** e **harmonía** forman parte da **estrutura básica** da mesma.

Na linguaxe musical, o **tempo** organízase en **pulsacións regulares e recorrentes**; na maior parte da música culta occidental a pulsación recibe unha acentuación periódica cada **dous** ou **tres pulsos**.

Ritmo binario: acento cada dous pulsos. Tempo forte e débil.

Ritmo ternario: acento cada tres pulsos. Tempo forte, tempo débil tempo débil.

Ritmo cuaternario: acento cada 4 pulsos. Tempo forte, débil, forte, débil.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Explicación dos compases

Na música, á hora de representar os ritmos indicados anteriormente, vanse a **utilizar dous números**, como si fosen fraccións.

Hai un **numerador**, que nos indica o número de figuras que necesitamos para encher un compás.

Hai un **denominador**, que nos indica cal é a figura de referencia para encher ese compás.

Non o entendes?

Pois a ver así:

The diagram shows four musical staves illustrating time signatures and note values. Red arrows connect the denominators in the time signatures to the corresponding note values in the legend.

- Staff 1: 3/4 time signature. Numerator 3 points to "Nº de notas por compás." Denominator 4 points to "Figura de referencia." and "4 = Negra".
- Staff 2: 2/4 time signature. Numerator 2 points to "Nº de notas por compás." Denominator 4 points to "Figura de referencia." and "4 = Negra".
- Staff 3: 6/8 time signature. Numerator 6 points to "Nº de notas por compás." Denominator 8 points to "Figura de referencia." and "8 = Corchea".
- Staff 4: 3/2 time signature. Numerator 3 points to "Nº de notas por compás." Denominator 2 points to "Figura de referencia." and "2 = Branca".

O denominador indica a figura de referencia:

- 1 = Redonda
- 2 = Branca
- 4 = Negra
- 8 = Corchea
- 16 = Semicorchea

O denominador indica a figura de referencia:

- 1 = Redonda
- 2 = Branca
- 4 = Negra
- 8 = Corchea
- 16 = Semicorchea

Unidade didáctica 2: A duración do son.

É moi importante que as explicacións se **vaian copiando** para que o **entendan mellor**, e o **teñan escrito** para que lles sirva de axuda nos exercicios.

Completa o seguinte **exercicio**, introducindo as figuras correspondentes.

Baixa o seguinte [PDF](#), imprímelo e.....a **TRABALLAR!!!!**

O **PDF** é mellor que se **descargue e se imprima** previamente polo docente para axilizar os pasos.

Exercicio completar compases

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Como complemento e axuda, teremos unha sección de “Truco”:

Truco

Queres unha axuda para non equivocarte nos compases? Pois mira...

O que facemos nos compases é asignarlle un número a cada figura. Exemplo:

Fan falta 3 figuras.
Temos que chegar a 3.

A figura é a negra

O truco é asignar a cada figura un valor:

- = 4
- ◐ = 2
- ◑ = 1 ← Valor de referencia. Todas as figuras que estén por riba, é o dobre da puntuación. As que estén por debaixo, a metade.
- ◒ = 0.5
- ◓ = 0.25

Fan falta 2 figuras.
Temos que chegar a 2.

A figura é a branca.

Agora hai que cambiar os valores,
a figura de referencia cambiou:

- = 2
- ◐ = 1 ← Valor de referencia. Todas as figuras que estén por riba, é o dobre da puntuación. As que estén por debaixo, a metade.
- ◑ = 0.5
- ◒ = 0.25
- ◓ = 0.125

Fan falta 5 figuras.
Temos que chegar a 5.

A figura é a corchea.

Voltamos a cambiar os valores:

- = 8
- ◐ = 4
- ◑ = 2
- ◒ = 1 ← Valor de referencia. Todas as figuras que estén por riba, é o dobre da puntuación. As que estén por debaixo, a metade.
- ◓ = 0.5

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Na seguinte páxina “**Puntillo**” levará as seguintes partes:

☰ Menú

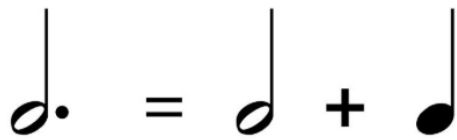
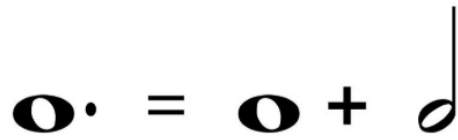
Puntillo

O **puntillo** é un signo de **prolongación** que acompaña as figuras para que duren **máis tempo**.

E canto dura exactamente? Pois a **metade da figura** a que acompaña. Exemplo:

Puntillo

Unidade didáctica 2: A duración do son.

No epígrafe **exercicios** teremos un **caso práctico**:

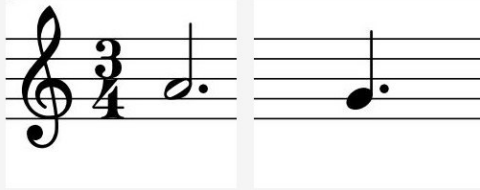
Exercicios

Caso práctico.

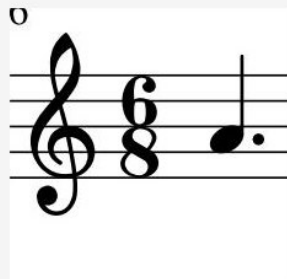
Co visto anteriormente contesta as seguintes preguntas:

Canto vale a negra e a blanca con puntillo no seguinte compás?

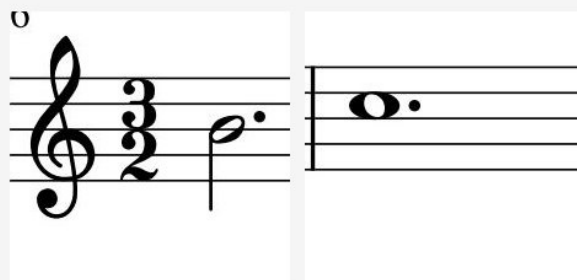
Preme aquí

E no seguinte compás, canto vale a figura que estás vendo?

Preme aquí

Última, que xa tes experiencia. Di canto vale:

Preme aquí

Unidade didáctica 2: A duración do son.

E remataremos con outra **tarefa en PDF** (e como a anterior, será mellor telo xa impreso).

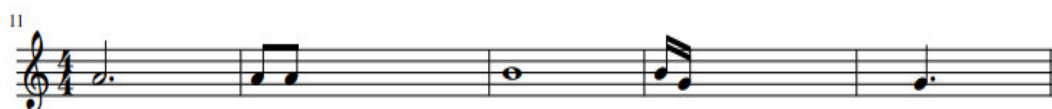
Tarefa

Baixa este [PDF](#) e imprímelo . Traballa enchendo os compases.

Ollo! Ten en conta o aprendido cos puntillos. Despois de facelo, terás que correxilo co teu profesor/a.

Exercicio completar compases

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Por último, na páxina: **Compases musescore** teremos que baixar na palabra **partitura**, un exemplo para abrir en musescore e introducir as figuras.

☰ Menú

Compases Musescore

Chegado este momento, toca traballar compases no **musescore**.

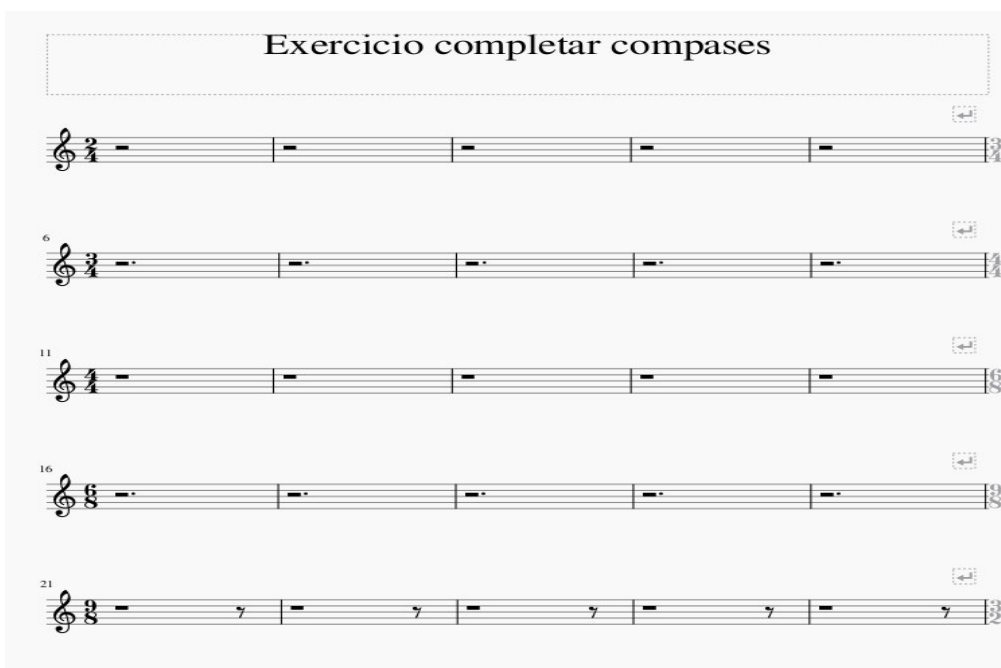
Primeiro descarga esta [partitura](#), ábrea e completa os compases.

Terás unha axuda extra, porque con **musescore**:

- se te pasas poñendo figuras de máis, musescore o arranxa automaticamente.
- Cando non completes correctamente un compás, o programa escribirá silencios.

Antes de comezar, se tes dúbidas, pon o [vídeo](#) de axuda que está na seguinte páxina.

Exercicio completar compases

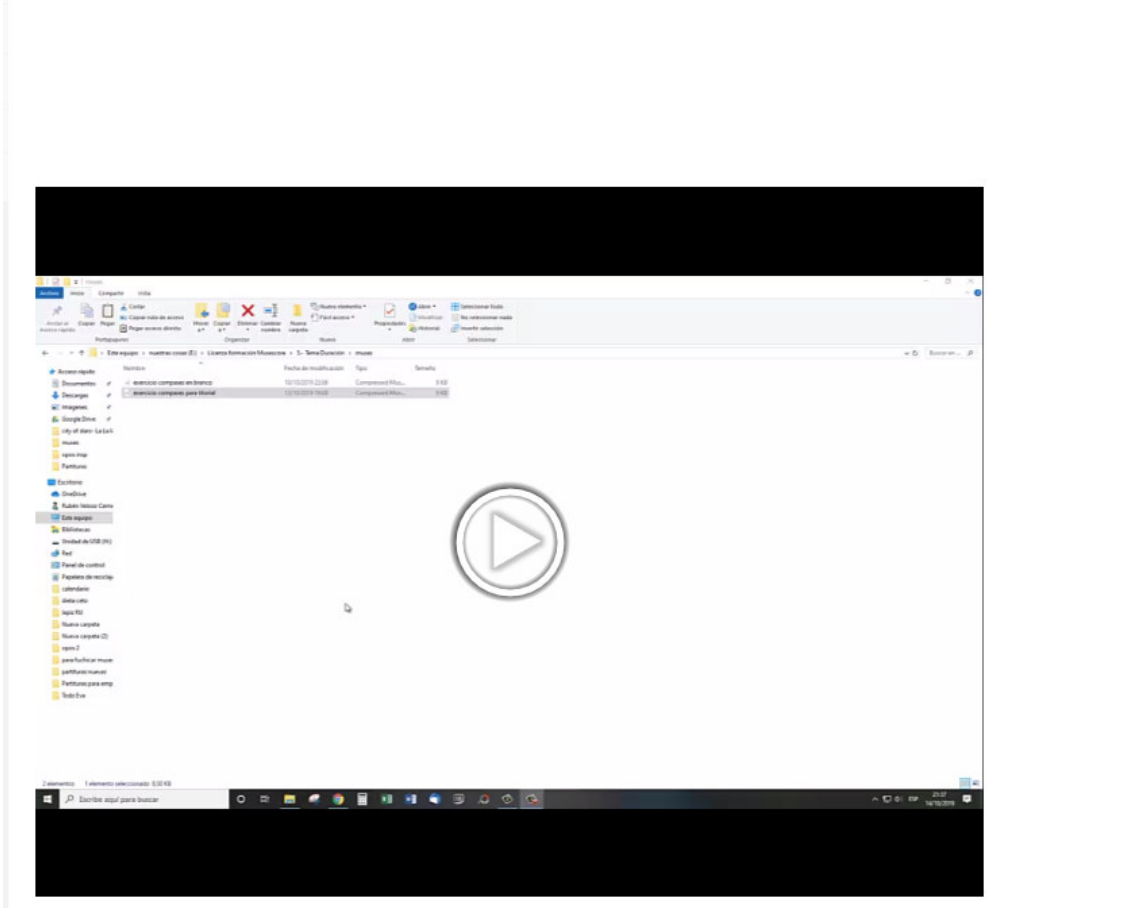
The exercise consists of five staves of music, each with five measures of whole rests. The time signatures are 3/4, 3/4, 4/4, 6/8, and 3/8. The staves are numbered 1, 6, 11, 16, and 21 respectively. Each staff ends with a double bar line and a repeat sign.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Se temos problemas ou non sabemos facelo, podemos ir á sección “**Axuda**”.

Neste vídeo tutorial imos ver **como introducir as figuras máis rapidamente**.

Ollo! cando escoites que se utiliza o teclado, referímonos ao teclado do pc.

Ante calquera dúbida, sempre ir ao documento técnico.

No caso de dúbida co musescore, ir a **unidade 9 : Tutorial musescore**.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

12. DOCUMENTACIÓN.

1º Pulsar.

Guía didáctica unidade 2.

Manual do usuario unidade 2.

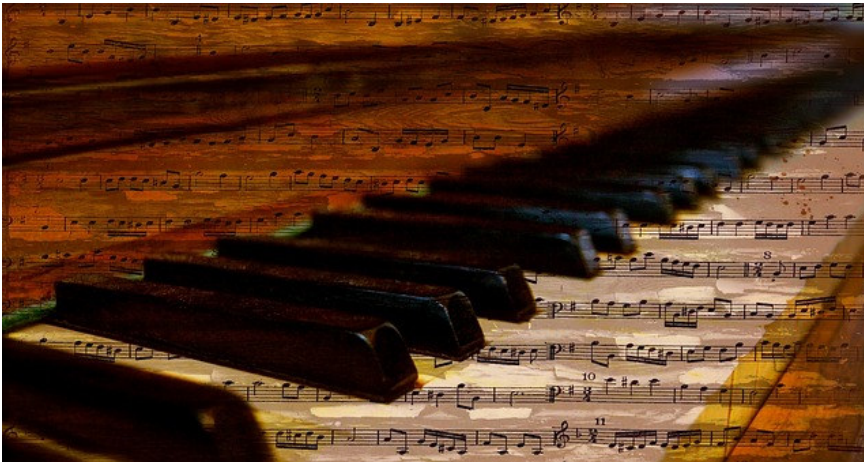
Documento Técnico Galego unidade 2.

Documento Técnico castellano unidad 2.

Unidade didáctica 2: A duración do son.

13. IMAXES UTILIZADAS NA UNIDADE 2.

Autor da imaxe: **Karen Arnold**. Fonte: **Pixabay** <https://pixabay.com/es/>

Autor da imaxe: **Robin Higgins**. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/photos/confundido-seguero-elevar-manos-3082831/>

Autor da imaxe: www.slom.pics. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/photos/desesperado-empresario-negocio-2261021/>

Unidade didáctica 2: A duración do son.

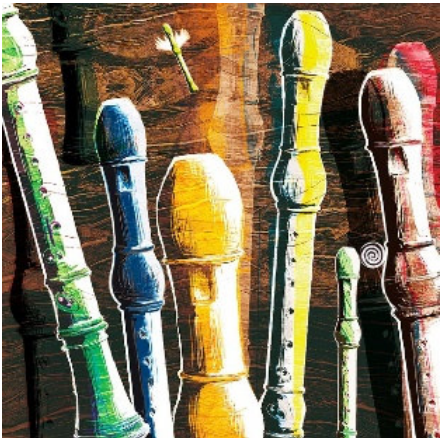
Autor da imaxe: StockSnap. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/photos/bater%C3%ADa-conjunto-personas-hombre-2599508/>

Autor da imaxe: OpenClipart-Vectors. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/vectors/magia-varita-sombrero-hechicero-154526/>

Autor da imaxe: fabrixx. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/illustrations/flautas-dulces-silbato-flauta-3944919/>

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Autor da imaxe: nile. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/photos/reloj-de-arena-tiempo-horas-reloj-620397/>

Autor da imaxe: OpenClipart-Vectors. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/vectors/guitarra-ac%C3%BAstica-guitarra-149427/>

Autor da imaxe: 955169. Fonte: **Pixabay**

<https://pixabay.com/es/photos/metr%C3%B3nomo-reloj-m%C3%BAsica-1502798/>

Unidade didáctica 2: A duración do son.

Autor da imaxe: OpenClipart-Vectors. Fonte: Pixabay

<https://pixabay.com/es/vectors/de-impresi%C3%B3n-impresora-impresi%C3%B3n-159336/>

Autor da imaxe: Clker-Free-Vector-Images. Fonte: Pixabay

<https://pixabay.com/es/vectors/pdf-documento-icno-signo-archivo-47199/>